

Senioriklovneria Löytävän vanhustyön menetelmänä

Yhdessä mukana -projekti (2013–2016)
Suomen Setlementtiliitto

Setlementtiliitto
SENIORI- JA VANHUSTYÖ
Yhdessä mukana

”

Ihanaa kun tulitte
kun täällä ei kukaan
käy. Olen ollut niin
yksinäinen.”

Setlementtiliitto
SENIORI- JA VANHUSTYÖ
Yhdessä mukana

Suomen Setlementtiliitto
Yhdessä mukana -projekti (2013–2016)
Sturenkatu 11 A, 00510 Helsinki
www.setlementti.fi

Lisätietoja

Toimialajohtaja Mona Särkelä-Kukko
mona.sarkela-kukko@setlementti.fi
050 342 31258

Teksti Essi Siljoranta

Logo Jenna Luoto

Kuvat Essi Siljoranta, Tiina Makkonen, Heedo Lee, Arvo Kivelä ja Tiina Makkonen

Ulkoasu ja taitto Tuomas Karppinen

ISBN 978-952-7141-24-3

ISSN 1456-2936

Setlementtijulkaisuja 49

”Nyt on kaikki hyvin kun te olette siinä!”

Senioriklovneria Löytävän vanhustyön menetelmänä

LÖYTÄVÄ KLOVNERIA on Setlementtiliiton Yhdessä mukana -projektissa kehitetty löytävän toiminnan menetelmä, jonka avulla tavoitetaan yksinäisiä, kotona asuvia ikääntyneitä. Yli 60-vuotiaat hyväkuntoiset ikääntyneet käyvät Löytävän vanhustyön senioriklovneria-koulutuksen, jossa he saavat opin vapaaehtoistoimintaan, vertaistoimintaan ja senioriklovneriaan.

Koulutetut senioriklovnit jalkautuvat yksinäisten ikääntyneiden pariin tehden ensisijaisesti kotivierailuja. Lisäksi klovnit voivat jalkautua tapahtumiin ja paikkoihin, joista yksinäisiä ikääntyneitä voi kohdata.

Senioriklovnit toimivat vapaaehtoisina ja toiminta on kaikille maksutonta. Mene-

telmän tavoitteena on lisätä yksin asuvien hyvinvointia ja tuoda heidän arkeensa uudenlaisia elämyksiä ja vuorovaikutustilanteita. Ikääntyneet kohdataan tasavertaisina ja heitä arvostetaan.

Vierailevat yli 60-vuotiaat senioriklovnit luovat asukkaan kanssa vertaisuuden kokemuksen ikänsä ja paikallisuuden kautta. Tavoitteena on saada aikaan hyvän olon kokemuksia ja yhteisen hetken iloa.

Samalla yksinäisen kotona asuvan elämäntilannetta voidaan keskusteluiden yhteydessä kartoittaa ja tarvittaessa tukea hänen osallistumismahdollisuuksiaan kodin ulkopuolella tai tukea palveluntarpeiden osalta. ➡

”
Pelastitte
päiväni!”

MENETELMÄ PILOTOITIIN Hämeenlinnassa syksyllä 2015 ja keväällä 2016. Keväällä 2016 myös Joensuussa koulutettiin ensimmäiset klovnit. Klovneja projektissa koulutettiin yhteensä 30. Menetelmä on herättänyt kaupunkilaiset ja päättäjät pohtimaan uusia tapoja lisätä kotona asuvien ikääntyneiden hyvinvointia ja mahdollisuuksia. Tämän kaltainen luova, toiminnallinen menetelmä on saanut aikaa uudenlaista keskustelua kotona yksin asuvien ikääntyneiden tilanteesta. Luovat menetelmät ovat voimakas ja toimiva vuorovaikutuksen väline ja punaisen nenän avulla asukkaan ja klovnin välille syntyy ainutlaatuinen, syvälinen yhteys.

Pilottikokeiluja tehtiin kolme. Tapahtumapilotissa klovnit osallistuivat erilaisiin avoimiin tapahtumiin ja tapasivat ihmisiä julkisissa tiloissa. Talopilotissa pilottitaloon jaettiin postiluukusta kortti, jossa kerrottiin klovnen tulosta. Klovnit vierailivat vain niissä kodeissa, joiden oviin asukkaat olivat liimanneet kortin mukana tulleen nenätarran.

Kolmas pilotti, Kutsu klovni kylään -tempaus, käynnistyi joulukuussa 2015. Kampanjan aikana kuka tahansa voi kutsua klovnin vierailemaan läheisensä luo. Toiminta jatkuu edelleen aktiivisena Hämeenlinnassa ja Joensuussa. Klovnit vierailevat paikoissa, joihin kutsuja satelee, yksityiskodeissa, palvelutaloissa, vanhainkodeissa, tapahtumissa ja yhteistyötilaisuuksissa.

Europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen on toiminut Senioriklovnen kummina ja kulkenut mukana puhumassa arvokkaasta ikääntymisestä ja senioriklovneriasta.

KLOVNIT VIERAILEVAT pareina tai triona, jolloin yksi on mukana siviilinä seuraamassa vierailua. Klovnen yksityisvierailu kestää 15–20 minuuttia. Vierailun jälkeen klovnit täyttävät vierailukortin, johon kirjataan vierailun sisältö, palaute ja tarvittaessa suunnitelmia jatkosta.

Olemme yhteydessä vierailukotiin aina ennen vierailua. Asukas tietää, että klovnit ovat tulossa.

Senioriklovneria-koulutus

”

Tulkaa uudelleen, vaikka ystävänpäivänä. Minulla on aikaa odottaa.”

LÖYTÄVÄN SENIORIKLOVNERIAN menetelmä- ja koulutuskokonaisuus on jatkokehittelyvaiheessa, minkä vuoksi tässä tuotoksessa ei avata koulutuspakettia yksityiskohtaisesti. Kokemukset ja tulokset pohjautuvat tällä hetkellä käytettävissä olevaan tietoon. Tavoitteena on jatkokehittää menetelmää ja koulutuskokonaisuutta tulevaisuudessa julkaistavaan muotoon.

Senioriklovneria-koulutus on kolmepäiväinen (15 h). Ensimmäinen päivä sisältää alustuksia ja luentoja aiheista Setlementtityö, vertaistoiminta, vapaaehtoisuus, löytävä vanhustyö ja soveltava klovneria (3 h). Toisena päivänä harjoitellaan klovnerian tekniikkaa ja aletaan rakentaa myös omaa klovnihahmoa. Kolmantena koulutuspäivänä tehdään soveltavan klovnerian harjoituksia löytävä klovnerian käytännön tilanteista. Intensiivisen koulutuksen jälkeen toiminta jatkuu klovneria-työpajoilla ja kotivierailuille lähdetään, kun klovnit ovat siihen valmiita. Klovnit tapaavat toisiaan säännöllisesti työntekijän tuella mutta myös itsenäisesti. Tapaamisissa jaetaan kokemuksia ja työstetään uutta materiaalia.

Koulutukseen tulevilla ei tarvitse olla aiempaa kokemusta taiteesta, klovneriasta, sirkuksesta tai vapaaehtoistoiminnasta. Kolmen päivän koulutuksen aikana saa kaiken tarvittavan opin. Intensiivisen klovneria-koulutuksen osallistujat ovat kokeneet merkittäväksi siksi, että se on saanut heidät heittäytymään, oppimaan uutta ja heidät on hyväksytty juuri sellaisena kuin ovat.

Koulutusmateriaali rakentui Yhdessä mukana -projektin aikana yhteistyössä Sairaalaklovneilta vierailneiden Dan Söderholmin ja Mia Portinin kanssa.

YHTEIS- TYÖTÄ

Kutsuja olemme saaneet yksityishenkilöiltä itseltään, naapureilta, läheisiltä, diakoniatyöltä, seniori- ja vanhustyötä tekeville järjestöiltä, kaupungilta ja nimettömiltä kaupunkilaisilta.

Menetelmän tuloksia

KLOVNIT OVAT TEHNEET pareina kymmeniä yksityisvierailuja, joissa on syntynyt merkityksellisiä ja herkkiä kohtaamisia. Lisäksi he ovat vierailleet kymmenissä palvelukeskuksissa ja tapahtumissa.

Koulutetut Senioriklovnit muodostavat yhdessä tiiviin yhteisöllisen vertaistoiminnan ryhmän. Heitä yhdistää ikä, he ovat kaikki eläkkeellä ja kiinnostuneita klovneria-menetelmästä. Senioriklovneria-koulutus on intensiivistä toiminnallista työskentelyä. Jokainen saa heittäytyä ja oppii uusia vuorovaikutustaitoja. Luovat menetelmät ovat tehokas vuorovaikutuksen väline, ne tuovat osallistujat nopeasti lähelle toisiaan. Heittäytyminen ryhmässä lisää luottamusta ja yhteishenkeä. Senioriklovniporukassa yli 60-vuotaat luovat uusia ystävyys-suhteita, virkistävät omaa arkeaan, vapautuvat elämän tuomista rajoitteista ja löytävät itsestään uusia puolia. Jo koulutetut

klovnit ovat kertoneet, että jaksavat tämän menetelmän vuoksi arjessa selvästi paremmin.

Menetelmä on hieno siksi, että sen kaksi kohderyhmää, klovnit ja kotona-asuvat ikääntyneet, pääsevät osalliseksi sellaiseen luovaan ja iloiseen hetkeen, joka ei ole toistettavissa, se on vain heidän välinen, vain asukasta varten toteutettu. Menetelmä on kehitetty henkilökohtaiseen kohtaamiseen ja juuri se, saa asukkaan tuntemaan itsensä erityisen arvokkaaksi.

Punainen nenä on ihmisiä yhdistävä symboli ja siksi se synnyttää keskustelua ja hymyä. Klovni vierailu toimii aivan toisella tavalla, kuin jos asuntoon menisi vapaaehtoinen omana itsenään. Klovnit etäännyttävät punaisen nenänsä ansiosta tilanteen irti arjesta, huolista ja vaivoista. Se ei kiehdo kaikkia, eikä menetelmän tavoitteena olekaan tavoittaa ja ilahduttaa jokaista yksin asuvaa. On kuitenkin suuri joukko

”

Mistä te oikein tulitte, eihän nyt ole mikään juhlapäivä!”

YHDESSÄ MUKANA -PROJEKTI

Yhdessä mukana -projektissa (2013–2016) yli 60-vuotiaat vapaaehtoiset ovat vertaistoinijoina ikäisilleen tai ikääntyneemmille. Kehitimme setlementtityöhön yhteisöllisen seniori- ja vanhustyön toimintamallin, joka ohjaa vahvistamaan ikääntyneiden toimijuutta ja elinympäristön kokonaisvaltaista turvallisuutta. Toimijuuden ja turvallisuuden vahvistaminen tapahtuu vertaistoininnan, setlementtikeskusten kansalais-toiminnan ja paikallisyhteisöjen avulla.

www.setlementti.fi/yhdessa-mukana/

”

Olin hetken aikaa niin onnellinen.”

yksinäisiä, jotka ottavat mielellään klovnit kylään.

Senioriklovnit saavat toiminnan kautta uudenlaista sisältöä elämäänsä. Jo nähtyjen tulosten perusteella voidaan sanoa, että toiminta on vaikuttanut merkittävästi koulutettujen klovnien arkeen. He ovat sanoittaneet vaikutuksia itse. Moni on saanut elämälleen uuden suunnan intensiivisen ja iloisen harrastuksen myötä. Kaikki ovat kokeneet, että voivat osallistua toimintaan omalla tavallaan ja rikastuttavat ryhmää tuodessaan sinne omaa osaamista.

Klovnit pääsevät tekemään hyvää vapaaehtoistoiminnan muodossa. He kohtaavat asukkaita ja näkevät heidän ilahtumisen välittömästi vierailun aikana. Se antaa paljon ja saa klovnit sitoutumaan toimintaan. Myös uusi innovatiivinen menetelmä motivoi toimintaan. Eläkeläiset haluavat olla mukana uudessa ja erilaisessa toiminnassa.

ASUKAS 1: Asukas, joka ei päästä kotiinsa ketään, tapaa ystäviä eikä pidä yhteyttä sukulaisiin, kutsui klovnit luokseen kylään. Klovnit vierailivat hänen luonaan kahdesti. Hän nauroi ja hymyili koko vierailujen ajan ja kertoi klovnien vierailupäivien olevan hänen syksynsä kohokohta. Toisella vierailulla hän kertoi, että ensimmäisen vierailun tuoma ilo oli kantanut koko viikon. Hän oli rohkaistunut tervehtimään naapureita ensimmäistä kertaa.

ASUKAS 2: Klovnit vierailivat asukkaan luona alkusyksystä. Hän kertoi kloville elämäntarinaansa ja osallistui aktiivisesti yhteiseen leikkiin. Sovittiin uusi vierailu. Kun klovnit olivat menossa uudelle vierailulle, asukas oli saanut aivoinfarktin ja joutunut palvelutaloon. Vierailu siirrettiin palvelutaloon asukkaan luokse. Sairastumisensa jälkeen hän ei muistanut elämästään ennen sairaskohtausta juuri mitään. Kun klovnit löysivät hänet palvelutalosta, asukas tunnisti klovnit ja muisti, että punanenät olivat vierailleet hänen luonaan aiemmin. Klovnien vierailu oli jättänyt asukkaaseen voimakkaan positiivisen tunnemuiston. Ja siten taas tanssittiin!

Setlementtiliiton Yhdessä mukana -projektissa kehitettiin vuosina 2013–2016 yhteisöllisen vertais-toiminnan ja löytävän vanhustyön menetelmiä. Löytävä Senioriklovneria -menetelmässä yli 60-vuotiaat klovneiksi kouluttautuneet vapaaehtoiset vierailevat yksin asuvien ikääntyneiden kodeissa tuoden heille iloa ja piristystä arkeen. Klovnitoimintaa käynnistettiin Hämeenlinnassa ja Joensuussa. Yhteensä klovneja koulutettiin 30.

Setlementtiliitto
SENIORI- JA VANHUSTYÖ
Yhdessä mukana